

ERDÉLYI HÍRADÓ

Szombaton, Januarius' 17-edikén, 1 8 2 9

Delámérika — Brasilia — Columbia — Portugallia — Spanyolország — Nagybritannia — Frantziaország — Németország — Austria — Muszkaország — Görögország — Törökország — Erdélyország

Déla m é r i k a

Boliviából jelentik, hogy Urdinencia Gen, a' Facundo Státustitoknok' lemondása' következeséül, Melino Urat tette helyébe, Toro Obestert pedig hadi Titoknokká. A' Status' megállapító (constitutivus) Congressusa' össze-gyűlését is megállapította aug. 1-ső napjára. A' columbiai Húszárokat'sat. és az ott szolgált columbiai Generálokat's Tiszteket is varták mostanában Potosiból, a' földön. Sucre Gen. Oruroban volt, és hajóra akart Cobijában ülni. Brown Gen.'s a' katonaság' maradványa, Arequipa departementben voltak, és tsak a' hajókra várakoztak. Mindezek a' piquisai feltételes alku szerént estek-meg.

Brasilia

A' Diario Fluminense, oct. 25-adi-káról, jelenti a' Strangford Lord' Rio-Janeiroba érkezését, a' hónap' 16-odikan, az ő' bemutatását pedig a' Tsászárnál, 22-dikén. — Oct. 4-edikén tserélték-fel a' két Státus között megállapított békekötés' elő-feltételeinek helybe-hagyását Montevideóban; melyre nyomon feibontatott a' Rio de la Plata berekesztése, és a' hajókázás szabaddá tételét az egész foljóvizen. Oct. 24-edikén's az ezt követő 2 nap', Rio-de-Janeiro kivilágosított, ezen szerentsés eset' kövekezéséül, a' Tsászár' parantsolattjára.

Columbia

Ezen, mostan Dictátország alatt álló,

még ekkorig nem állandó ország-lásu Egyesült Státus, fekszik az aequatoron innen, a' 12-dik gradusig, túl, a' 6-odikig, az északi és déli szélességeken: a' keleti hosszáságnak pedig 295-ödik és 320-odik gradusai között; és így, mintegy 550 quadrát-gradusnyi területen. All az most 12 osztáljból, mellyek ezek: Isthmus (főváros Panama), Magdalena (föv. Carthagena), Zulia (föv. Maracaibo), Venezuela (föv. Caracas), Maturin (föv. Cumana), Canca (föv. Papayan), Cundinamarca (föv. Bogota), Boyaca (föv. Tunja), Orinoco (föv. Angostura), Guayaquil (föv. Guayaquil), Ecuador (föv. Quito), Assuay (föv. Cunca). Egész népessége = 2.396.404, 1.180.900 quadrát mérföldön. A' 12 Departement, 40 tartományból áll. Némely tartomány, mint Pasto, Bogota, Chimboraso, Cuenca, Pichincha, magassabban fekszik a' tenger' színénél 8-9 ezer talpnál. Nagy foljóvíze van 17, hegye 10.

Portugallia

Lissabon, dec. 6. — Londonból, Asseca Vicomte' hivatali tudósítása' megérkezésénél-fogva, azt erősítik itt, hogy az anglus Király formáson megígérte volna, hogy D. Miguelt portugalli Királynak meg fogja esmérni; a' mit már többször is halottunk, de vége választja-meg a' dolgot. — Dec. 10. — A' katonaság' hajlandósága D. Miguelhez naponként gyengül, kivált a' lissaboni vár-

védnél, úgy-hogy, az országlószék, tartván a' nyilvános támadástól, a' 15-és 16-odik linea-regementet lefegyvereztette. Még a' politia-őrállók is ellenséges hajlandóságot árúlnak-el, — szöknek, a' linea-katonaság szökőtteit 's a' konstitúziósok' elszökéseket elő-segitik. A' tartományokban fejtelenség uralkodik; a' királyi Önkéntesek elfoglalták a' legfelső hatalmat. — Galathea korvette épen jött haza Terceirából, a' nagy szélveszből, mely után Terceirába akart menni 200 emberrel; de ezek pártot-ütvén, vissza kényszerítették azt a' Tájóba.

Spanyolország

A' pártütők' vesztő-helyen történt kivégeztetések Cataloniában, úgy-láttzik okot adott újj békételezésekre. Sok fegyveres bandák mutogatták magokat Valencia mellett, és meg akarják bosszulni az ő' megölettetett attyokfijait.

Mádríd, dec. 15. — A' Kurír, Lissabon és a' mi' udvarunk között, egymást éri; és a' lissaboni tudósítások, Pardoban, a' hol most az Udvar van (Mádrídhöz, 2 óra) nem kevés tünődést okoz, mivel' nem tudják, bizonyos esetekben, mihez fogjanak. Minthogy a' D. Mig. jussát a' portugalli koronára, az európai Fejedelmek meg nem esméri; tehát, Beyra Htzgasszony nem követelheti ezt a' koronát, mert törvénytelen Statushatalom után következne. De minek is nyúzzák ezek a' medvét, mikor D. Mig., a' mint mondják, mahólnapki-gyógyúl? De a' spanyol Király sem botosáthattja a' Htzgőét Portugalliába; mert úgy, szemlatomást helybe-hagyná a' D. Mig. dolgát. Mondják, hogy az özvegy Királyné sok settesuttát követ-el Lissabonban, hogy magának egy hatalmas pártot szerezzen: de, nem tudják mi a' tzelja, maga akar-é országolni, vagy csak Regenskedni.

Nagybritannia

A' leeds-i lakosok által a' Királynak beadott egy udvarló-írást (adresse) a' katolikusok' felszabadítása' kedvéért, a' Peel Ur' hivatali hatalma szerint "igen kegyelmesen fogadta-el ŐFge." mely, bizonyosága annak, hogy a' fejedelmiszek körül képzelt elő-vélekedések is engedtek végre a' Státus okosságának.

Hogy a' portugalli ifjú Királyné elfogadása tzeremóniájánál a' Királynál, Windsorban, jelen lehessenek, dec. 22-dikén, csaknem minden Minister Londonba utazott. A' legtündöklőbb equipage-t (kotsizó készséget) keresték-ki, hogy az ifjú Printzasszonyt Lalehamból Windsorba vigyék. Itabayana Vicomte és Palmela Marquis jelen voltak Lalehamban. Egy órákor hágott-fel a' Királyné a' hintóba; fejer tsipkéből álló gyönyörű köntös volt rajta, és a' portugalli 's brasiliai Rend-jellel ékeskedett. Barbacena Marquis, Itapagipe Grófné, és Saldanna Lovag (Kavaller) ültek egygyütt ŐFgével egy hintóban.

Dec. 15-ödiken, Pallas fregatte, lepetsélt parantsolatokkal vitorlázott-el Portsmouthból. — A' portugallus ifjú Királyné' elfogadásánál végbe-ment tzeremóniák után, frustokoltak a' Királynál, a' hol a' Királyné a' Király' jobbján ült, és a' Királytól az Ő' egészségéért és szerentséltetésére tett elköszönést (toast) viszonozta az ifjú Királyné. Minden jelenvóltaknak szemekbe-tünt az ifjú Királyné' ábrázat-vonásaiban látzó hasonlatosság a' megbólt (a' nemzetnél hallatlan kedves) Charlotte Printzasszony' (Cobourg Printz' néhai felesége) physiognomiájához; melyet legelőször is a' Király ŐFge említett. Hat óra tájban ismét vissza indúlt a' Királyné Lalehamba.

A' Globe and Traveller (a' Földgojós és az Utazó—Híradó) azt mond-

ja: "Az utolsó Paketboot Rio-Janeiróból, hozott egy levelet a' D. Pedro udvarabeli egy előkelő embertől, melyben ez, minekutánna a' Strangford Lord' megérkezéséről 's a' Tsászár' mérges indultjáról azon diplomatikus' első közléseinek által-vételénél szóllott, beszéli tovább, hogy a' Tsászár nem egyszer mutatta-meg udvara előtt azou környületeket, mellyek az ő' lemondását leánya' kedvéért követték. ÓEge' egy európai continensbeli nagy Hatalom' és Anglia' részéről sürgetett kérelemre, hogy D. Miguel portugalli Regensnek tegye, azou Kabinétoknak ki nyilatkoztatta, hogy egy olyan rendszabás Neki, öttse' characterre mellett, mellyet ő jobban esmér mint akarki; rendkívül nem tettzhetik. Mint-hogy egyéb-eránt, az a' continensi nagy Hatalom a' D. Mig. magaviselete mellett kezességet vállalt; hajlott volna a' Tsászár kérésére. Utóbb osztán nem egyszer talált Ő okot engedelmessége' megbánására. — Mikor ezt a' levelet iták, semmit - sem tudtak még a' Strangford Lord' javallattjáról. Az Udvarban olyan hír terjedt-el, hogy ezen javallatok nagyon szerelmesek voltak a' Tsászár-ra-nézve. Azt beszélték, hogy az angl. Követre a' két testvér össze-békéltetése volt bírva, mely szerént D. Mig. a' királyi titulust és méltóságot, tegye-le, 's magaviseletének minden gyűlöletes részét fogja a' nemzetre, 's akkor vegye magára ismét a' Regensséget, 's vegye-el rokon-lúgát. De azonnal ára, hirdetne-ki D. Pedro egy lemondás-hirdetményt, mely által a' portugalli fejedelmiséket hagyná D. Miguelnek és Donna Maria da Glorianak. A' levél' írója hozzá veti még ezt: Ha a' D. Pedro' szándékát a' brasiliai Journálok szerént ítéltzhetjük-meg; úgy minden órán hadizenetet lehet várni D. Miguel ellen.

Egy bostoni Híradó, dec. 1-sőjéről, jelenti, hogy a' Santa Anna' partütése Veraeruz tartományban, elnyomattatott. A' perotai várban maradt várvéd, aláadta magát az országlószéknek; maga pedig S. A. Guatimalának vette volna magát, 800 gyalog, 500 lovas katonáival és 6 ágyúval; vagy talán Poente Nacionalba vette magát mint másfelől mondják.

Az argentinumi Köztársaság, a' legújabb politikai felosztás szerént, 15 szövetséges tartományból áll, mellyeknek kölömben, mindenike külön és saját törvényszerző hatalma által kormányoztatik, valamit az északamerikai és a' mexicoi Eggyesült Státusok, és a' Svájzi Köztársaságok. Ezek azok a' 15 Státusok, Buenos-Ayres, Banda-Oriental, Santa-Fe, Entre-Rios, Corrientes, Misiones, St. Luis, Mendoza, St. Juan, Cordova, Santiago, Catamarca, Rioja, Tucuman, Salta. — Mig Buenos-Ayres, a' múlt 1826-odik esztendeig, magának suprematiát követelt a' Státusok felett, addig, nem volt köztök eggyesség; de a' Donrego' országglása-ólta éről lemondván, Képviselőit Santa-Fe-be elküldötte, és azólta 11 státus szoroson eggyütt tartott, sőt a' múlt 1828-ban, Corrientes és Tucuman is küldött a' Congressbe Képviselőket. Tsak Catamarca és Salta még az, a' mellyekből nints Santa-Fe-ben Képviselő. A' délamerikai új Státusok között, egy-se ment még a' pallérozó-dásban annyira mint Buenos-Ayres. Az országlószék a' legnagyobb figyelmét fordítja ára, hogy a' lakosok' erköltsi characterre nevelődjön, 's őket a' munkáságra szoktassa; és, egész bizodalommal lehet várni, hogy ez a' Köztársaság eggyehány békességes esztendő után annyira felemelkedik, hogy azt Európában nem reménylik. Hitele is legnagyobb volt még ennek; Statuspapirossa 47 - 48 pC.

London, dec. 22. — Kárpótlású a' Ministerek' kívánságaért, a' mit a' szégyen kívándorlottakon elkövettek, mikor őket Fiszteiktől megfosztani s az országban elszéleszteni akarták, hogy a' D. Miguel' tsábitói annál-könnyebben verbuválhassák azokat a' magok' részére, — utóljára azt végezek, hogy az ifjú Királyné a' Királynak ÖFgének bemutatassák. Ma meg' végbe ez a' statustzeremonia, s a' látogatás mindazon tündöklésekkel fog megesni, a' mint két koronás Fők' pompás össze-jöveteljeknél szokas.

Frantziaország

Egy londoni levél, dec. 15-ödikéről, azt mondja, hogy a' portugallus kívándorlottakat, azoknak már bizonyos örállói, a' 2 fregatte, Pernambuco-ig kísérik, a' hol azok kiszállanak. Az ország-lószéknek ez a' magaviselete, egyenesen ellené van az Angliában százesztendők-ólta követett systemának, és tsaknem ellenkezik a' nemzetek' törvénnével; mivel' sem nyilvános, sem titkos kötelesen nem fekszik, Portugalliával. Egyéberánt, jó ára, hogy D. Pedrót mégjobban megerősíti, hogy az ötsével alkuba ne botsátkozzon. Hidje-el az Úr, hogy Itabayana Vicomte, Brasiliába hivatali tudósítást küldött, melyben titok nélkül panaszolkodik a' britannus Ministerium' részre-hajlásán.

A' Gazette de France így szól: "A Courrier français tudtára adta a' Ministeriumnak, hogy az Ordonanceok, a' Revolutió' szemében, mindaddig nem hajtathatnak végre, míg a' kis Seminarium Superiorjai lelkiesméreti vallást nem tesznek, mellyet töllök az Ordonance, egygyik Tzikkelle kíván. A' Ministerium azzonnal engedelmeskedett. Azt állittják, hogy a' kis Seminariumok' Superiorjai ellen, el fogna kezdődni az üldöztetés. Majd meg lehet akkor latni, hogy haj-

tanak fejet a' Király' Ministerei a' liberális Basák' Fermánjaiknak." — Damas Gen.-Helytartó, a' Gendarmerie' (politia - katonaság') Gen.-Inspectora, egy-időben, az egyiptomi hadsereg' Gen. Stáb' Feje, Kleber Gen. alatt, megholt dec. 31-edikén, Párisban. — Megholt még Brüsselben, ugyan-tsak decemberben, az exconventionista és regida Vadier, 93-adik esztendejében. — A' dec. 20-adikán megholt és már említett St. Aignan Htzget, Frantziaország' Páris-jét pedig, pompáson temették-el Párisban, a' Mont-parnasse temetőben. — Egy Departement Oskola - Kollegyiomában, egy Pap úgy írta-le a' Tanulók előtt a' mostani Ministereket, mint meg-annyi Haman-okat, s a' mellett, reményli, hogy a' Mardókeusok még is nem sokára felemeltetnek, és Esther nem messze volna.

Caillé Úr, kinek utazásáról Tombuctuba (Áfrika' gyomrában) már emlékeztünk, a' Geographia Társaságtól, megnyerte a' 10 ezer frank jutalmat, s a' Királytól a' Betsület-legió' Rendit: a' tegeri Mini teriumból s szaotak neki el pensiót. Szándékozik, ha egészen fel fogott gyógyulni, egy második útát tenni Tombuctuba. Hogy az első útjában boldogult, az által vitte-végbe, hogy magát Apostatanak mondotta, s azzal állott-elő, hogy ötet a' tengermejjéki Európiaiak üldöznék! —

Németország

Ménusi Frankfurt, dec. 25. — Az itteni páravilágító Intézet' Társasága és az ára költséget adók között végbement számvetés' alkalmával elő-fordult értekezések által a' költségre - nézve, minden akadályok elhárítottak már, mellyek ezen kedvellésre méltó intézetnek még útjába állottak. Kítettett, ugyan-is, ezen intézet' fenn-állásának első hónapjában elfogyott rendkívül sok pára' okának

nyomozásából, hogy a költség-adók vagyis inkább az ő tselédei, tapasztalatlanok lévén a lámpások gyűjtogatása dolgában s több efféle, rendkívül sok gyűjtőalakat (Brennstof, caloric) elvesztettek; melynél-fogva osztan a költség számvetése háromszorta s négyszerre is felljebb ment, mint illendő gazdalkodás mellett várták volna. Hogy ezen hibát jövődöben elkerüljék, az intézet Tagjai, egy kerülő-írás által, figyelmeztessé tették az azt illetőket, a párvilágításnál szemmel-tartandó módra, és már most, elérték nagyobb-részént végtárgyokat. Hanem, azon kívül, ama megessett dolgok-ólta is még, ezen intézet, nevezetesen, a mi nagy vendégfogadóink között, egynehánynak a birtokossai, kik varvan a kimenetelt, ekkorig még nem kívantak részt venni a párvilágításban, rávették magokat, hogy azt magokhoz bevigyék. Talán nem sokára, sokaknak kívánságokra, ugyanazon világítómódot a mi városunk utzain is behozzák.

Austria

Béts, jan. 5. — ŐFge a Tsászár, Fges Haza-atyai figyelmenél-fogva, méltóztatott az oskolai tanítások kiterjesztésére, a ts. k. katonai határszéleken, egy fő-oskola felállítását, egybe-kötve egy Leányoskolával, az első Székely határszéli gyalog-reg. Stab-Helységében Csik-Szeredán, kegyelmesen megengedni. Minekutánna az oskola-ház egészen kész, és a szükséges bútorokkal felkészítetett volt, ezen tanító-Intézet pompáson kinyitattott sept. 14-edikén, 1828, a 3 Obester és határszél-regementek Komendansai, a csiki Fő-Királybíró, s több Stáb-és Fő-Tisztek jelenléttében, a 3 Székely-nemzeti-határszéli regementből számtalan összegyűlt nép között, felszentelte azon os-

kolát a Megye' Esperestje, Rátz Úr, egynehány Pap'segedelmével vallási templomi szentséggel. Ere, a szabad ég alatt felállított egy kápolna-sátor alatt a Sz. Lélek' segittségül-hívása után, rendes Istentisztelet tartatott, s utóljára, ama szívet felemelő austriai nép-éneket magyar nyelven, a reg.-musikával egygyűtt, az egész egybegyűlt népség elkezdette és a legfelső buzgósággal emlékelte: melynek visszhangja a vitéz Székely Határszéliek' hív szívekben, mint emlékeztető, a legkegyelmesebb Monarcha által, az ő gyermekeiknek s unokáiknak pallérozasára engedett Intézetre, még számos esztendők-múlva is fog hangzani.

Muszkország

Taurisi tudósítások szerint, oct 17-edikéről, megérkezett oda Gribojedoff Státustanátsos, a muszka Tsászár Ő Fge' rendkívülvaló Követe a persiai Sahnál.

Az odessai Journal szerint, dec. 13-adikán, Woronzoff Graf Gen. Helytartó, vissza jött oda krími útjából. — Dec. 5-ödikén érkezett-be a Standard, Kanatowzof Kapitányával, Várnából, a sevastopolji kikötőbe. Midőn ő Várnából elindult, minden a legjobb állapotban volt ott, s a mi falusi szállásunk' egész lineáján. Az ellenségnek Paravadi ellen elkövetett egy próbaté elét vidor módon vissza-verték. Egynehány muszka hadi hajó, a török tengerpartoknál ólalkodk Várna és a Bosphorus között.

Görögország

A Courier d' Orient (mely, a helyett, hogy ígérete szerint, Syrában akart kijönni, Patrásban indult el) azt mondja dec. 3-adikáról, Patrából, hogy a Törökök kitakarodtak Salonából. Napról-napra várnak a lepántói halmos terekre egy görög tábornok, ambar a tél nagy lépésekkel közelget, s a Parnassus' púp-

jai, mellyek keletre, a' mi' láttérünk (horizonunk) határszélei, egészen be vannak terítve hóval.

Ezen új Híradóban, dec. 6-odikán, mikor a' legelső számját kezdé küldeni, van a' Tsavella Chiliarchának itt következő levele, a' testvérjéhez Trenochoriból, Karpeniszi mellett, nov. 16-odikáról: "Igen Nemes Ötsém! Leveledet, ezen hónap' 12-dikéről igen szívesen vettem, s a' mit írsz, eltöltött engem örömmel. Minthogy egy-kiség távol-vett bennünket egymástól a' környület, félbe szakadt vólt levelezésünk. Azomban, mi tsak győzogetünk s haladunk előbelébb. A' Lomoticoban állott ellenséget megvertük dec. 3-odikán, s durva letzkét adtunk nekik: 1200-ból tsak 150 menekedett-meg, s ezt is kergettük Kartan Aga' vezérlése alatt. Fogásba ejtettünk 100 Törököt, Achmet Aga Komendansával, ennek testvére' fiával sok más Bei-ekkel és Agákkal együtt. A' többi, mind a' hartzmezőn maradt. Az ellenségnek minden motyója a' mi' kezünkre jutott, és a' Hellenek meggazdagottak a' ragadomány által. — Minekutánna az ellenség' seregei, mellyeket Doman Basa és Aslan-Bei Vorcondari vezettek segedelmére, ezt a' tsapást megtudták, vissza akartak azok a' hónap' 7-és 8-odikán fordulni. De mi ezt látván, rájuk rohantunk, 4 óráig kergettük őket, és Donnitzáig üztük. Mintegy 60 esett-el, kik között sok előkelő Tisztek és az Aslan-Bei' öttse. Fogjot, tsak ötöt kaptunk; de a' sebessek nagy számmal vannak; kik között van Aslan-Bei is. Ismét sok prédát nyertek a' Hellenek: mi pedig tsak 2 embert vesztettünk ezen tsatázásban. Minthogy a' Görögök, a' mint mondja, tsak 2 embert vesztettek, — nem érde nli hogy tovább írjunk. De hogy itt, a' török-görög háború,

valamint Candiában is, erőssen folj az ő' tsatázó módjok szerént, megiettzik a' következőkből is, midőn azt mondja, hogy Brathos Chiliarcha Patradsik tartományba, a' Kondogenei és a' tartomány' minden lakosai, a' görög katonasághoz tsapták magokat. En (Tsavella) magam' részéről, úgymond, megérkeztem katonáimmal Karpeniszi tartományba, és a' Jokdanei, valamint a' többi lakosok, egybe-állottak vezérlésem alá. — Más oldalról, megérkezett Dentzel Gen. kétezere-d-magával az agrafai hegyekben, úgyhogy nyugot-Görögország' minden tartományai, által-látván saját hasznokat, az ő' mozdulásaihoz állottak. Ypsilanti Dem. Stratarcha odább foglalatokodik kelet-Görögországban, és Salonaig hatolt. — Úgy, Kedv. Barátom! állanak a' dolgok. Ára kérsz, hogy a' török erőt írnam-meg. (itt, leírja azt, a' mit Valkessi Kommendans neki beszélt) — A' Törököknek, mind rendellen katonái vannak, a' szantolások, rossz, ágyújuk nints, kivéven a' várakat, de a' mellyek szintűgy rossz állapotban vannak. Katonai segedelmre, nem táthatják a' szájakat; mert a' Sultán' lábát másutt szorítja a' tzipő; de meg, a' mi' albaniai ellenségeink is kotzódna. — Kérlek jelentsd-be a' frantzia hadsereg' Fővezérének az én' eránta viselt nagytiszteletemet. Vagyok a' Te' leghivebb Bátor: Kitzo Tsavella.

Törökország

Jassy, dec. 12. — Éppen most terjed itt el, a' várnai tsatákon kívül, mellyekben, némellyek szerént, a' Törökök, mások szava után, a' Muszkák nyertek vólva, — az a' hír, Odessából, hogy az a' hajó, Maria, mellyen a' sok diadalmi jeleken kívül, az a' 12 várnai ágyú is ott vólt, a' mellyekből Uladislau' emlékeze.ére szándékoznak oszlopot-emel-

ni, egy kegyetlen szélvész által a' burgasi öbölbe verettetvén, egy ködös éjjel, egy más hajóba, mely tsakugyan oda vergődött muszka hajó volt, ütközvén, mind a'-kettő, mindenével együtt elsűjvedt, embert sem lehetett, tsak egyet-is megmenteni. Lehet reményleni, hogy ez a' hír, vagy egészen költött, vagy legalább nagyított; 200 beteg volt volna rajta.

Ancona, dec. 10. — Porosból és Syrából jött legújabb levelek ismét a' kándiai városok' keresztény lakosainak meszarólatatásokról beszélnek. Egy keresztény sem él többé ezekben a' városokban, mind kardra-hányták azokat, és, ugyanazon sorsokra esküttek-meg a' sziget' többi, azon hitet valló lakosainak is. Az Archipelagus tele van mese-tudósításokkal, a' Muszák' vesztéről, 's a' Törökök' kedve' nevedezésével, felszerken az ő' szándékjok is, a' Görögök' kiirtása eránt. — A' Sultán' parantsolattját Dram-Alihoz — hogy neki Peloponesus hamvát vigye-be — nem felejtették-el, 's arról semmi kétség nints, hogy azt, az egész Görögországra-nézve el nem követnék, ha szabad kezek és módjok volna benne a' Törököknek. Ugláttzik, hogy a' 3 Hatalom' Admiráljai előtt nem titok ez a' szándék: de ők, a' magok' útmutatásaihoz vannak kötve. Valjon nem szásszorta nagyobb-é ez a' kándiai öldöklés a' Tsavella' béjjegezésénél, melyet Stratford-Canning Ur, mint illet, szó nélkül, nem hagyott? De, tsakugyan kimozdította őket a' kándiai kegyetlenség a' vesztéglésből: mert, történetek' hivatali bejelentésére, a' görög ország-lószék megkettőztette a' Krétába küldendő segedelmét, megrendelte a' várak' szorossabb berekesztését a' földi oldalakon, 's hozzá is fogtak ehhez; és egyszerűsrimind, azt az ígéretet vette volna az Admiráloktól, hogy azon esetek' kö-

vetkezésénél-fogva, a' tengeri oldalakon is hasonló gondal fognak azok megszoríttatni; sőt, azt írják hogy ma szorossan be is vannak rekesztve.

Valamint —

Név nélkül jött — 's a' titulaturákat félre tévén — terjesztjük Tudós Olyasóink elébe az itt következő, hihető, Nagyember' író-tollából került szép-szándéku Levelet.

Uraságod, a' két Magyar Haza' óltárára sok áldozatokat vitt — egyebeket elhalgatva, hogy Erdélyt a' maga' szolgaitól az ölahoktól megkülömböztesse, felvezette a' Világ' néző-színére, hogy ezen Országotska is a' miveltség' szélső határain, láthassa mi történik a' világ' piatján. — Ezért Erdély Uraságodnak hálával adós; de hogy még többel is legyen adós; nem lenne-é jó! — a' hetenként két ízben kijövő, egy iv újság mellé; bár fél ivre, tudományos tárgyakat foglalni! p. o. Kérdéseket téve fel a' Státus' Tudományából, 's más vizsgálódó, és a' tapasztaláson épült tudományok' köréből is: az azokra tett rövid és fontos feleleteket kiadni; úgy a' Magyar nyelvről, és Magyar lelkes Írókról való rövid értekezéseket is.

Ilyen Kérdések lehetnének: —

I.) Mi az oka, hogy Erdély, a' mely régebben tudományos tökéletességre törekedett, 's Magyarországnál a' tudományos kimivelődésben feljebb állott, most (a' Nemzetnek igen kitsiny részét kivéve) minden törekedés nélkül alszik, 's halva él?

II.) Mi az oka az Erdély' szegénységének? tsupa helyzetetébéli szerentsétlensége-é, vagy talán önnön tunyasága is? 's hogy lehetne ezen segíteni?

III.) Mi az oka, hogy más Nemzetek nagyra szaporodtak, 's a' Magyar Nem-

zet még csak négy millióra tudott ne-
vekedni?

IV.) Mi befolyása van a Nemzetiség
erősségének az Erkölcsökre, és a köz-
bódogságra? s tudja-e egy Nemzetiséget
elvesztett Nemzet, akar önnön magát,
akar a maga Fejedelmét boldogítani?

V.) Melyik folj-bé inkább az Erköl-
tsiségre, a Nemzetiség-e vagy a világ-
polgárság? s a midőn világpolgárságot
felállítani nem lehet, mekkora mérték-
ben kell a Nemzetiségre törekedni?

Ezek csak példák; de lehetne a Kö-
zöniséget illető akarmely mesterségi és
gazdasági Kérdéseket, s az azokra való
ezer-meg-ezer feleleteket kiadni. — E-
zekkel, vajjon nem-lehetne-e a nemzeti
álmodó Erdélyt felébreszteni, s a
gondolkozás pályájára felhívni? — Itt,
legtöbbit uraságod tehet, mert csak a
kapós gondolatok terjesztése, és súrlódá-
sa (dörgölődzése) által lehet az elrejtés
álmát, a régen alvó szemekről lerázni.

Ezen rövid tudományos tudósítás
vélekedésem szerint, azért lenne tzelos,
mivel az elrestült ember unnja előbb
sok ívekből álló munkához fogni, ha szin-
tén hiszi is, hogy az, szép és hasznos.

A kivitele módja ezen Tudósítás-
nak ilyen formálág lehetne: hurré
tétetvén mentől-hamarább, hogy 1850-
ban T á r s a l k o d ó (Conversations-Jour-

nal) név alatt, egy rövid tudományos
tudósítás fog hetenként két ízbe, a ren-
des Híradó mellett, mindenkor fél ív-
nyi, kiadódni: azért, a kik azt járattni
akarják, fizessenek előre ennyit s ennyit.

A kik pedig valamely tárgyról va-
ló rövid értekezéseiket szándékoznak e-
zen Tudósításba kiadni, azok 1829-ben
küldjék-bé azokat az Erdélyi Híradó ki-
adójához, hogy 1850-ban a Társalkodó
foljamatba jöhessen.

A mi a Társalkodó árát illeti,
jó lenne talán annak külön árrát is szab-
ni, hogy a kinek nem lenne módja a
Híradóval együtt járattni, külön is jár-
tathassa s talán az is jó lenne, hogy
óltsóbb legyen, hogy így többen jár-
tathassák, s a Városokbeli Polgárság is
jöjjön belé az efféle észnyitó olvasásba,
mint a kimivelt Nemzeteknél. — Így,
ha óltsóbb lenne, a sokság által a Ki-
adó nem káorsodnék.

Mely jelentésem mellett, mint kü-
lomben is Uraságodnak régen hódoltja,
szíves hálám mellett állandóul vagyok —
tiszteelője Egy Erdélyi hazafi.
M. Vásárhelyen, Dec.-ben, 1828-ban.

A hely szük.—Dologhoz értők, méltóztas-
sanak ezen plánumról véleményeket pro vagy
contra, minel-előbb lehet, beküldeni. Mindent,
a mi a két Hazának hasznos, szívesen végre-
hajtunk — ha lehet

Státuspapírosok Foljamatja

	Ezüstpénzben			Ezüstpénzben								
	Béts, Dec.	27	29	30	London, Dec.	15	16	17				
Bank-Oblig. 1.1/2 pC.	51.1/8	-	51.1/2	-	51.1/2	Consols, 3 pC.	-	87.3/8	-	87.1/4	-	87.3/8
Pengőpénz-Obl. 5 pC.	95.3/4	-	95.11/16	-	95.9/16	Stocks-Prémie, Sh.	-	-	-	-	-	64-66
Roths. 1820. 100f. CP.	157.1/4	-	157.1/2	-	-	Brasiliai Bons	-	61.	-	-	-	-
Partial. 1821. Ua.	124.4/5	-	124.7/10	-	124.7/10	Buenos-Ayresi	-	-	-	-	-	-
Bankaktia, 1000f. CP.	1097.1/2	-	1097.1/2	-	1096.1/2	Columbiai	-	-	-	-	-	-
Páris, Dec.	17	-	18	-	19	Mexikói	-	32.1/2	-	-	-	-
Consols 5 pC.	107.	-	106.99	-	106.95	Portugalli	-	53.3/4	-	-	-	-
Ugyanaz 3 pC.	74.10	-	75.05	-	73.95	Muszkaországi	-	95.3/4	-	-	-	-
Bank-aktia, 2000 Fr.	-	-	-	-	-	Görögországi	-	17.1/2	-	-	-	-